

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

ODDELEK NOVA GORICA ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA KOPER

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o zavodu:

► **Tip zavoda:** javni, zavod za prestajanje kazni zapora (za obsojence z območja sodnega okrožja Nova Gorica in sodnega okrožja Kranj, če so obsojeni na kazen zapora do šestih mesecev ali jim ostanek kazni po vštetju pripora ne presega šest mesecev zapora, mlajše polnoletne obsojence (do 23. leta starosti) z območja sodnega okrožja Nova Gorica in sodnega okrožja Kranj, če so obsojeni na kazen zapora do šestih mesecev ali jim ostanek kazni po vštetju pripora ne presega šest mesecev zapora, obsojence z območja sodnega okrožja Nova Gorica ne glede na višino izrečene kazni zapora, obsojenci z območja sodnega okrožja Kranj, če so obsojeni na kazen zapora do enega leta ali jim ostanek kazni po vštetju pripora ne presega enega leta zapora, polnoletne obsojence z območja sodnega okrožja Nova Gorica, če so obsojeni na kazen zapora do enega leta in šestih mesecev ali jim ostanek kazni po vštetju pripora ne presega enega leta in šestih mesecev zapora, polnoletne obsojence z območja sodnega okrožja Kranj, če so obsojeni na kazen do šestih mesecev zapora ali jim ostanek kazni po vštetju pripora ne presega šest mesecev zapora; za pripornike, če je pripor odredilo Okrožno sodišče v Novi Gorici; za moške, ki jim je bil določen uklonilni zapor v postopku o prekršku, z območja občin Ilirska Bistrica, Postojna, Pivka, Sežana, Divača, Hrpelje - Kozina, Komen, Mestne občine Koper, Izola, Piran, Renče - Vogrsko, Borovnica, Logatec, Vrhnika, Cerknica, Loška Dolina, Bloke, Ajdovščina, Vipava, Idrija, Cerkno, Tolmin, Bovec, Kobarid, Mestne občine Nova Gorica, Brda, Kanal ob Soči, Šempeter - Vrtojba, Miren - Kostanjevica, Cerklje na Gorenjskem, Gorje, Jezersko, Naklo, Preddvor, Jesenice, Žirovnica, Kranjska Gora, Mestna občina Kranj, Radovljica, Bled, Bohinj, Škofja Loka, Gorenja vas - Poljane, Železniki, Žiri, Šenčur in Tržič).

► **Kategorije nastanjenih oseb:** obsojenci, priporniki in moški, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor.

► **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost zavoda na dan obiska:** 32, dejansko 34 zaprtih oseb (od tega 18 pripornikov in 14 obsojencev in dva moška na izvrševanju uklonilnega zapora)¹ – šest odstotna prezasedenost.

Potek obiska in priprava poročila:

► Obisk je bil **nenajavljen. Opravljen je bil 15. marca 2011.**

► **Skupina za obisk:** dva predstavnika Varuha in dva predstavnika izbranih nevladnih organizacij (predstavnica Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij in predstavnik Rdečega križa Slovenije).

► **Vsebina obiska:** uvodni in zaključni razgovor s poveljnikom, ki je zaradi odsotnosti nadomeščal vodjo oddelka, ogled bivalnih in drugih prostorov ter ob tem pogovori z vsemi zaprtimi osebami, ki so to želele.

¹ GUURSIKS je v tej zvezi izpostavil, da kapaciteta bivalnih in drugih prostorov, ki znaša 32 zaprtih oseb, trenutno zadošča, saj je oddelek le redko prezaseden, čeprav v primerih prezasedenosti v nekaterih drugih zavodih pristojno sodišče pripornike iz teh zavodov premešča tudi v Oddelek Nova Gorica.

► **Poročanje:** poročilo o obisku smo po pošti posredovali Generalnemu uradu Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (v nadaljevanju: GUURSIKS), zavodu pa v vednost 1. 4. 2011, skupaj s predlogom, da ga obravnava ter nam v roku 30 dni sporoči njegova stališča; tozadevni odgovor smo prejeli 24. 5. 2011, torej 53. dan po odpremi.

► DPM je posebej pohvalil

- prizadevanje oddelka pri vključevanju zaprtih oseb v izobraževalne procese²,
- izboljšavo možnosti rekreiranja za obsojence zaprtega in polodprtega oddelka³ in
- prizadevanja zaposlenih, da se pripornikom omogoči več bivanja na izven utesnjenih bivalnih prostorov in možnost boljšega vzdrževanja osebne higiene⁴.

² Dva obsojenca vključena v program za dokončanje osnovne šole preko Ljudske univerze Nova Gorica (konzultacije za dokončanje osnovne šole v Oddelku pa je imel še en obsojenec, ki je bil v februarju odpuščen). Izven oddelka se je v letu 2010 izobraževal en obsojenec, v izobraževalnem centru Memory v Dutovljah. Za enega pripornika je Oddelek urejal izobraževanje na daljavo preko Izobraževalnega centra Gene Štupar iz Ljubljane. Poleg tovrstnega izobraževanja je Oddelek v sodelovanju z Ljudsko univerzo v Novi Gorici organiziral 10 urni tečaj računalništva. Potrdila o zaključenem tečaju je dobilo 10 obsojencev in šest pripornikov. V letu 2010 je bil izveden tudi program vseživljenjskega učenja »Most do izobrazbe«. Potrdila je dobilo osem obsojencev. GUURSIKS pa je naknadno še dodal, da poleg že ustaljenih in utečenih izobraževalnih programov, v oddelku z zavodom »Rakmo« potekajo pogovori o začetku izvajanja izobraževalnih programov za obsojence, ki zajemajo področja nenasilne komunikacije, obvladovanje jeze ter razvijanje veščin obvladovanja konfliktov.

³ Oddelek je v letu 2010 tem obsojencem omogočil uporabo prostora za fitnes, ki je opremljen z dvema »multifunkcijskima« napravama in ročnima utežema. Glede uporabe fitnesa je bilo izdano navodilo oziroma razpored koriščenja. Ob pregledu prostora je bilo ugotovljeno, da je ta lepo urejen in tako primeren za hkratno uporabo naprav dvema do trem osebam.

⁴ V razgovorih s priporniki je bilo ugotovljeno, da se jim s strani zaposlenih omogoča koriščenje sprehajališča tudi izven terminov, ki so predvideni za posamezni bivalni prostor, v primeru, da je sprehajališče prosto. Prav tako so priporniki pohvalili možnost vsakodnevnega tuširanja in ne zgolj v terminih, ki so predvideni z dnevnim redom.

DPM: materialne razmere za zaprte ostajajo še naprej relativno slabe.

GUURSIKS: v celoti soglašamo z ugotovitvijo, vendar pa je nesporno, da si vodstvo oddelka v okviru realnih možnosti nenehno prizadeva za izboljšanje pogojev bivanja. Oddelek nenehno skrbi, da se redno izvajajo vsa vzdrževalna dela, ki omogočajo boljšo urejenost prostorov. Pri tem je treba opozoriti, da je stavba, v kateri so prostori zaprtih oseb v lasti Mestne občine Nova Gorica ter da imamo z navedeno občino sklenjeno najemno pogodbo. Tako pogodbeno razmerje onemogoča izvajanje večjih gradbenih posegov v obstoječih objektih. Kljub temu je oddelek v preteklem letu poleg pleskanja vseh sob in skupnih prostorov pripora in obsojeniškega oddelka, opravil večje posege za izboljšanje bivalnih razmer obsojencev tudi v odprtem oddelku, zamenjal pa je tudi dotrajana okna v sobah zaprtega oddelka in opravil sanacijo v sanitarnih prostorih.

DPM: po našem stališču je v bivalnih prostorih zaprtega in polodprtega oddelka nameščenega še vedno nekaj nepotrebnega inventarja (preveč postelj), kar daje občutek večje utesjenosti, kot bi to bilo potrebno. Na podlagi tega predlagamo, da se (glede na utesjenost prostorov) proučijo možnosti namestitve števila postelj, ki bo ustrezalo številu kapacitete oddelka oziroma glede na dejanske potrebe.

GUURSIKS: razlog za tako stanje je delno v tem, ker se številčno stanje zaprtih oseb v oddelku nenehno spreminja, zato oddelek vsake prazne postelje nemudoma ne odstranjuje iz bivalnega prostora. Sicer pa vodstvo oddelka zagotavlja, da bo v bodoče odvečne postelje iz zaprtega in polodprtega oddelka sprti odstranjevalo, če se zaradi tega ne bodo pojavljale težave pri namestitvi zaprtih oseb.

DPM: predlagamo, da naj se, kljub temu, da se v oddelku, po pojasnilu sogovornika, opravlja vsakoletno plesanje, s pregledom prostorov ugotovi, kateri so prioriteto potrebni pleskanja in se le-te prepleska prednostno oziroma na krajše časovne intervale⁵.

GUURSIKS: zamazana stena v bivalnem prostoru ni posledica malomarnega odnosa vodstva oddelka do vzdrževanja čistoče v bivalnih prostorih, saj je pleskanje v teh prostorih potekalo sočasno, temveč posledica neodgovornega ravnanja posameznih pripornikov, ki namenoma uničujejo

⁵ Razmere v pripornem oddelku se od zadnjega obiska niso spremenile in tako enako ostajajo nesprejemljive zaradi okoliščin, ki smo jih do sedaj že večkrat izpostavili (bivalni prostori dajejo videz »grajskih ječ«, le malo dnevne svetlobe, prezasedenost...). Kljub pojasnilu, ki smo ga prejeli, da se redno izvajajo vzdrževalna dela (pleskanje), je bilo ob pregledu bivalnih prostorov pripora ugotovljeno, da so v nekaterih bivalnih prostorih umazane stene.

inventar oziroma polivajo stene s kavo ali drugimi tekočinami. Kljub temu oddelek tudi take namerne poškodbe poskuša sanirati v mejah realnih možnosti v čim krajšem času.

DPM: med pregledom prostorov smo od inštruktorja v delavnici JGZ Emboplast prejeli pojasnilo, da se je stanje glede pridobivanja dela v zadnjem obdobju sicer izboljšalo, tako da bo možna zaposlitev več zaprtih oseb. Na podlagi tega pričakujemo, da bo dejansko v nadaljevanju prišlo do povečanja števila zaposlenih zaprtih oseb (tudi pripornikov)⁶.

GUURSIKS: navedena ugotovitev je sicer točna, vendar je pri tem treba dodati, da je bilo delo pred obiskom DPM zagotovljeno dvema pripornikoma, v relativno kratkem času po nadzoru pa še trem pripornikom. Zgolj ugotovitev, da na določen dan delo ni bilo zagotovljeno nobenemu izmed pripornikov, po našem stališču ne odraža prizadevanja oddelka za omogočanje dela pripornikom. Sicer pa menimo, da je pravica do dela v oddelku zagotovljena vsem zaprtim osebam, ki želijo delati in so za delo sposobne.

DPM: ugotovljeno je bilo, da se z zaprtimi osebami še vedno ukvarja samo socialna delavka. Menimo, da je to premalo in bi bilo nedvomno dobrodošla zaposlitev vsaj še pedagoga, kar bi nedvomno izboljšalo kvaliteto obravnave zaprtih oseb⁷. Na taki podlagi predlagamo, da se proučijo možnosti po zaposlitvi pedagoga.

GUURSIKS: v zvezi s tem pojasnjujemo, da je takšno stanje glede kadrovske zasedbe strokovnih delavcev začasno, saj se na delo kmalu vrne delavka - vodja oddelka, ki je trenutno na porodniškem dopustu. DPM na podlagi navedb zaprtih oseb predlaga dodatno zaposlitev tudi zato, ker naj se delo v malih skupinah ne bi izvajalo. S tem se ne strinjamo in takšne ugotovitve zavračamo. Kljub prejšnjim ugotovitvam o pomanjkanju strokovnih delavcev v oddelku delo v malih skupinah poteka vsak ponedeljek po 18:00 uri. Res pa je, da je bila mala skupina nekajkrat zaradi izrednega motenja in namernih provokacij s strani dveh obsojencev na predhodnih srečanjih, nadomeščena z možnostjo individualnih razgovorov, saj bi bila izvedba v teh primerih nesmiselna in neustrezna.

⁶ Ob tokratnem obisku je bilo ugotovljeno, da oddelek v JGZ Emboplast zagotavlja delo osmim obsojencem, kar je za dve zaprti osebi manj, kot ob zadnjem obisku (10). Še od tega pa en obsojenec dela na različnih delih (hišna dela, pralnica, razdeljevanje hrane in delno v delavnici JGZ Emboplast). Ugotovljeno pa je bilo tudi, da oddelek ne zagotavlja dela nobenemu priporniku (ob prejšnjem obisku dvema).

⁷ Zgoraj navedeno potrebo po zagotovitvi pedagoga lahko podkrepimo s pritožbami zaprtih oseb glede malih skupin. Izvedba malih skupin praktično ni mogoča, saj kot smo že zapisali, se z zaprtimi osebami ukvarja le socialna delavka, kar pa glede na število zaprtih oseb očitno ni dovolj.

DPM: do spremembe opremljenosti (urejenosti) prostora za izločitev od našega obiska ni prišlo, kljub pojasnilu GUURSIKS v odzivnem poročilu, številka 070-2/2007/109-0804 z dne 6. 1. 2010, da bo ureditev prostora uvrščena v plan investicijskih vzdrževanj. Glede na to, da je od zadnjega obiska minilo že dalj časa, pričakujemo, da bo do obnove navedenega prostora prišlo v najkrajšem možnem času.

DPM: predlagamo, da se preveri kvaliteta dobavljene hrane⁸. Predvsem pa, kolikor je kvaliteta le te slaba, naj se izvede ustrezne ukrepe za izboljšanje.

GUURSIKS: ponovno pojasnjujemo, da se ta prostor v oddelku uporablja zelo redko in samo za krajši čas. Kljub temu, da smo uvrstili ureditev tega prostora v plan investicijskega vzdrževanja, slednje ni bilo realizirano zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, med drugim tudi zaradi izvedbe novogradnje objektov v zavodu Dob.

GUURSIKS: določene pripombe glede prehrane so sicer upravičene, vendar oddelek zavoda pritožbe zaprtih oseb vedno posreduje podjetju, ki mu obroke hrane dobavlja. Podjetje jih tudi upošteva, če so le-te utemeljene. Opozoriti je treba, da so se zaprte osebe zoper kvaliteto in količino prehrane nesporno pritoževale tudi iz povsem drugih razlogov, kar ni redek pojav tudi v drugih zavodih, ko je velika večina zaprtih oseb s prehrano zadovoljna. Dodati je treba, da na dan nadzora, ko so se člani DPM sami prepričali o kakovosti obroka kosila, nihče od njih ni imel pripombe nad obrokom hrane.

⁸ Tudi med obiskom smo od zaprtih oseb slišali veliko pripomb glede prehrane (kvalitete in tudi količine). Število pritožb glede prehrane je bistveno odstopalo od pritožb glede hrane med obiski drugih zavodov in seveda glede na ugotovitve ob zadnjem obisku, ko tovrstnih pritožb nismo prejeli.